

בענין איסור מהפך בחררה בשידוכים

בדבר שאלתו באחד שמשתדך לאיזו נערה אם מותר לאחר לנסות להשתדך לאותה נערה שגם הוא רוצה בה אם יש בזה דין עני המהפך בחררה או לא. אבאר הנכון לע"ד בזה.

...יצא לן לדינא שכ"ז שלא הוסכם בין שניהם לגמור השידוכין ליכא שום איסור לאחריהם להשתדך לה. ואחר שנגמר הענין במקום שהדרך לעשות קנין או כתיבת תנאים להחשיבם בשם חתן וכלה ועדין לא עשו תלוי זה במחלוקת דהפקר ומתנה ומאחר שהרמ"א מסיק שסברא הראשונה עיקר ליכא האיסור לאלו הרוצים דוקא בנערה זו אבל מן הראוי לירא ה' להחמיר לחוש לסברא אחרונה שהיא שיטת רש"י. ואם כבר עשו קנין או כתיבת תנאים או אף לא עשו כלום במקומות שאין נוהגין בדוקא לעשות איזה דבר כמו במדינתנו בכאן (דמה שכותבין בשעת החופה אינו כלום) ואף במקומות שנוהגין אבל הם לא חשבו לעשות כבר חל החרם שלא לחזור ואסור לאחריהם להשתדך לה מתרי איסורי חדא במה שגורם לה שתעבור על החרם ב' שממילא יש עליו גם איסור מהפך בחררה.

ומה שהביא מע"כ להתיר מהא דאמר שמואל במו"ק דף י"ח דמותר לארס אשה בחוש"מ שמא יקדמו אחר ברחמים וכוונתו דאם אסור לאחריהם להשתדך לה לא מסתבר שיקבל השי"ת תפלתו והוא ראייה אף לאחר שגמרו השידוכין דהא אסור לקדש בלא שידוכי וא"כ יקשה על רש"י דאוסר גם בהפקר שלא מצוי במק"א. אבל אין זה ראייה משם חדא דלפעמים זוכה אדם מאיזה טעם שהשי"ת יקבל תפלתו אף שמבקש דבר שלא היה ראוי לבקש ודרכי השי"ת נעלמו מאתנו. ועוד דאולי יתפלל שתחזור בה מהסכמתה שאז ליכא איסור להאחריהם להשתדך בה שהוא באופן המותר. ולכן לדינא הוא כדכתבתי לעיל, ידידו, משה פיינשטיין.

(שו"ת אגרות משה חלק אה"ע א סימן צא)

בענין מהפך בחררה בלא ידע

הנה בדבר מה שאחד היה אצלך בדבר לשכור אותך ללמוד איזה שעות עם תלמידים אחדים בימי הקיץ ואתה חשבת שהוא צריך ליתן לך תשובה בדבר גמר השכירות והוא חשב שאתה צריך ליתן לו תשובה ולכן הלך ושכר את חברך ואתה טוען שחברך אסור להשכיר עצמו מדין מהפך בחררה וחברך טוען שלא ידע שאתה רצית להשתכר אף שידע שדבר עמך בזה אבל חשב מכיון שבא אח"כ אצלו לשוכרו ודאי השבת לו שאינך רוצה. ושניכם רוצים לידע דעתי.

הנה בש"ע חו"מ סימן רל"ז לא הוזכר חלוק בין ידע השני שהראשון החזיר אחר הדבר לקנותה או להשכיר עצמו או לא ידע דסתמא נאמר הדין, משמע שאף בלא ידע יש עליו חיוב אם אינו רוצה להקרא רשע להחזיר ולמוכרו להראשון ולמסור השכירות להראשון. וכן מפורש בקידושין דף נ"ט שר' אבא לא הוה ידע דרב גידל הוה מהפך בההיא ארעא ומ"מ א"ל ר' יצחק נפחא השתא נמי ניתבה ניהליה מר אלמא דאפילו בלא ידע אם לא יהבה לרב גידל נקרא רשע...

עכ"פ ממה שא"ר יצחק נפחא דניתבה ניהליה הוא מדינא שלא יהיה רשע, וחזינן שהוא נקרא רשע אף בלא ידע אם לא יהבה ניהליה, ואף שלמעשה לא לקחה ר' גידל מ"מ נסתלק האיסור מר' אבא כיון שהיה ר' גידל יכול לקבלה ורק בשביל מדת חסידות דשונא מתנות יחיה לא רצה לקבל לא היה יכול בשביל זה למנוע סלוק האיסור מר' אבא. ולכן סתמו הפוסקים שאסור מדין מהפך בחררה ולא חלקו בין ידע ללא ידע משום דאף בלא ידע הוא מדינא. לכן טענה זו דלא ידע אינה טענה. ועיין בפ"ת/חו"מ סי' רל"ז/ סק"ב הביא מתשובת חמדת שלמה דבשו"ג דלא ידע אין עליו שום דין כלל ומה שאמר ר' יצחק נפחא לר' אבא ניתבה ניהליה מר הוא רק למדת חסידות והוא דבר תמוה אצלי ולא נכון כלל, וכ"ש שא"א לומר כן למש"כ שם דאינו מתקן כלל המעשה רשע שעשה אם לא שעושה כן דרך תשובה וחרטה שלא היה שייך מדת חסידות להחזיר דתשובה לא שייך כיון שלא ידע וצ"ע בכוונתו. וגם מסתבר שיש להחשיב זה כידע, דכיון דידיע שחברו היה מהפך היה לו לשאול ממנו אם האמת שאינו רוצה להשתכר ולא לסמוך אהשערות בעלמא ועל אמירת אחרים אלא היה לו בעצמו לשאול ומדלא שאל הוא כידע, ולכן ודאי יש בזה משום מהפך בחררה אף לבעל חמדת שלמה...

(שו"ת אגרות משה חלק חו"מ א סימן ס)